

Forslag

til

Lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi

(Etablering af permanente stiftsråd)

§ 1

I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 609 af 6. juni 2007, foretages
følgende ændringer:

1. I § 17 b indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. På det første provstiudvalgs-
møde efter nyvalg afgiver de menighedsrepræsentanter,
som ikke tidligere har afgivet en erklæring som
foreskrevet i § 7 i lov om menighedsråd, en sådan
erklæring.«

Stk. 2-8 bliver herefter stk. 3-9.

2. §§ 23-23 a ophæves og i stedet indsættes:

»Kapitel 5 a.

Stiftsråd

§ 23. I hvert stift nedsættes et stiftsråd. Stifts-
rådet består af stiftets biskop, stiftets domprovst,
1 repræsentant for stiftets provster, 2 repræsen-
tanter for stiftets præster samt 1 menighedsre-
præsentant fra hvert provsti. Uanset bestemmelse
i 1. pkt. vælges i Lolland-Falster Stift 2 me-
nighedsrepræsentanter fra hvert provsti.

Stk. 2. Valgbar til stiftsrådet som menigheds-
repræsentant er enhver, der opfylder betingelserne
for at kunne vælges til medlem af et menig-
hedsråd i provstiet. Valgret har de samme, som
har valgret til provstiudvalg, med undtagelse af
repræsentanter for valgmenigheder.

Stk. 3. Valgbar til stiftsrådet som repræsentant
for provsterne er alle provster ansat i stiftet bort-
set fra domprovsten. Valgret har alle provster
ansat i stiftet.

Stk. 4. Valgbar til stiftsrådet som repræsentant
for præsterne er alle præster ansat i stiftet. Valg-
ret har alle præster ansat i stiftet.

Stk. 5. Kirkeministeren fastsætter nærmere
regler om valg til stiftsrådet, herunder om val-
gets organisering, gennemførelse m.v.

Stk. 6. På det første stiftsrådsmøde efter ny-
valg afgiver de menighedsrepræsentanter, som
ikke tidligere har afgivet en erklæring som fore-
skrevet i § 7 i lov om menighedsråd, en sådan er-
klæring.

Stk. 7. Stiftsrådet er beslutningsdygtigt, når
mindst halvdelen af medlemmerne er til stede.
Beslutninger træffes ved stemmeflertal.

Stk. 8. Stiftsrådet vælger sin formand blandt
menighedsrepræsentanterne.

Stk. 9. Biskoppen er forretningsfører for stifts-
rådet.

Stk. 10. Stiftsadministrationen bistår stiftsrå-
det med varetagelsen af rådets opgaver.

Stk. 11. Stiftsrådet fastsætter selv sin forret-
ningsorden.

§ 23 a. Stiftsrådet kan af hensyn til det kirke-
lige liv træffe beslutning om at udskrive et bin-
dende bidrag fra kirkekasserne til finansiering af
aktiviteter i stiftet. Bidraget kan ikke overstige 1
pct. af den lokale ligning i de enkelte lignings-
områder i stiftet.

Stk. 2. Bidraget anvendes efter stiftsrådets be-
slutning og kan bruges til følgende aktiviteter:

- 1) Kommunikation mellem stiftet, menigheds-
råd og præster.
- 2) Formidling af kristendom.

- 3) Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Stk. 3. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om det bindende bidrag for så vidt angår budget, regnskab m.v.

Stk. 4. Stiftsrådet har til opgave på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Gravstedskapitaler udbetales til kirkekasserne efter et serieprincip.

Stk. 5. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om kapitalernes bestyrelse, herunder om stiftsrådets aflæggelse af regnskab m.v. Udgifterne til bestyrelse af kapitalerne afholdes efter kirkeministerens bestemmelse af de indtægter, der er forbundet med kapitalforvaltningen.

Stk. 6. Stiftsrådet fastlægger stiftets udvalgsstruktur og bestemmer herunder, hvorvidt der skal nedsættes et særskilt udvalg til varetagelse af det mellemkirkelige arbejde på stiftsniveau.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. februar 2009.

§ 3

Kirkeministeren fremsætter forslag om revision af loven i folketingsåret 2012-13.

§ 4

Loven gælder ikke for Grønland eller Færøerne.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	1715
1.1.	Sognemenigheden som fundament.....	1715
1.2.	Baggrunden for lovforslaget.....	1716
2.	Gældende ret.....	1716
3.	Styregruppens anbefalinger.....	1717
4.	Kirkeministeriets overvejelser.....	1718
4.1.	Sogn og menighedsråd.....	1718
4.2.	Stiftsrådets opgaver.....	1719
4.3.	Stiftsrådets sammensætning.....	1719
5.	Evaluering.....	1720
6.	De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.....	1720
7.	De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.....	1720
8.	De administrative konsekvenser for borgere.....	1720
9.	De miljømæssige konsekvenser.....	1720
10.	Forholdet til EU-retten.....	1720
11.	Hørte myndigheder mv.....	1720
12.	Sammenfattende skema.....	1721
	Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.....	1721
	Bilag 1.....	1723

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at skabe hjemmel til etablering af permanente stiftsråd i landets 10 stifter. Lovforslaget fastsætter stiftsrådernes kompetencer og sammensætning.

Lovforslaget er udarbejdet, som opfølgning på regeringsgrundlaget »Nye mål« fra februar 2005, på baggrund af betænkning 1495/2008 - »Evaluering af forsøg med stiftsråd«.

I betænkningen konkluderes det, at stiftsrådene bør indføres i samtlige landets stifter, og der fremkommer en række anbefalinger til stiftsrådernes sammensætning, organisering og opgaveportefølje. Det er denne betænkning, som danner grundlag for dette lovforslag.

1.1. Sognemenigheden som fundament

Væsentlige ændringer i den folkekirkelige struktur kræver grundige overvejelser og skal funderes i et ud-

bredt ønske i folkekirken. Det er af stor betydning, at folkekirken har en helt særlig struktur, hvor sammen- spillet og balancen mellem de gejstlige og de læge i de folkekirkelige organer er af afgørende betydning for disses opgavevaretagelse ud fra såvel teologiske som demokratiske betragtninger.

Endvidere skal enhver diskussion om den folkekirkelige struktur altid tage hensyn til, at sognemenigheden er folkekirkens fundament. Sognemenigheden er grundpillen i folkekirkens opgave med at forkynde det kristne evangelium. Der bør således ikke etableres nye organer eller strukturer, medmindre de giver et bedre grundlag for sognemenighedernes arbejde.

Nye organer i folkekirken bør således alene bestå, hvis de fortsat nyder bred opbakning rundt om i sognemenighederne. Det er derfor vigtigt løbende at føre dialog om hvilke organer, som bedst muligt kan hjæl-

pe menighederne med deres arbejde rundt om i sogne- ne. Denne dialog kan bl.a. føres gennem løbende eva- lueringer af nye tiltag.

1.2. Baggrunden for lovforslaget

Baggrunden for dette lovforslag er, at der siden 2002 har været forsøg med stiftsråd i størstedelen af landets stifter. Initiativet til nedsættelsen af stiftsråde- ne er primært kommet fra biskoppen i det enkelte stift. Begrundelsen for nedsættelsen af stiftsrådet har de fleste steder været et ønske fra biskoppen om at bidra- ge til en demokratisering af de lovfæstede stiftsudvalg vedrørende økonomi, herunder et ønske om at inddra- ge udvalget, dvs. valgte repræsentanter fra stiftets sogne - på en række nye områder af betydning for det lokale kirkelige liv. Ligeledes udtrykte flere biskop- per ønske om at give stiftsudvalget vedrørende økono- mi et beslutningsmandat, da man fandt det ville være godt for demokratiet i folkekirken.

Af regeringsgrundlaget »Nye mål« fra februar 2005 fremgik, at regeringen inden udgangen af 2007 ville foretage en evaluering af de igangværende forsøg med stiftsråd og på den baggrund tage stilling til, om stifts- rådene skulle gøres permanente.

På denne baggrund nedsatte Kirkeministeriet i for- året 2007 en styregruppe, som skulle foretage en eva- luering af stiftsrådsforsøgene med henblik på at etab- lere et grundlag, hvorpå der kunne træffes politisk be- slutning om stiftsrådernes fremtid. Styregruppen bestod af to biskopper, to repræsentanter fra Landsfor- eningen af Menighedsråd samt to repræsentanter fra Kirkeministeriet.

Som led i evalueringen blev der bl.a. i perioden august til oktober 2007 gennemført strukturerede in- terviews med medlemmer af de syv stiftsråd. Der blev således gennemført interviews med bl.a. et stort antal valgte menighedsrepræsentanter, samtlige biskopper, stiftamtmand, stiftskontorchefer og stiftsrådsfor- mænd. Desuden blev gennemført interviews med re- præsentanter for stiftsudvalgene vedrørende økonomi i de stifter, hvor der ikke var forsøg med stiftsråd. I evalueringen blev der ligeledes foretaget interviews med medlemmer fra de lokale distriktsforeninger af menighedsrådsmedlemmer i de enkelte stifter. Den danske Præsteforening og kirkefunktionærernes orga- nisationer.

På baggrund af disse interviews udarbejdede styre- gruppen betænkning 1495/2008, som blev afleveret til kirkeministeren den 30. januar 2008. Samme dag blev betænkningen sendt i høring hos bl.a. stiftsøvrighe- derne, samtlige menighedsråd og en lang række orga- nisationer.

Styregruppen konkluderer i betænkningen, at stifts- rådene bør indføres i samtlige landets stifter, og styre- gruppen kommer med en række anbefalinger til stifts- rådernes sammensætning, organisering og opgavepor- tefølje.

Det er denne betænkning, som danner baggrund for dette lovforslag.

2. Gældende ret

Ved lov nr. 645 af 19. december 1984 om folkekir- kens økonomi blev det indført, at der i hvert stift skul- le nedsættes et udvalg (stiftsudvalg vedrørende øko- nomi) til på menighedsrådenes vegne at have indseen- de med stiftsøvrighedens forvaltning af kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Udvalget skulle mødes to gange årligt og kunne forlange sig forelagt alle op- lysninger om stiftsmidlernes udlånsvirksomhed og om kapitalernes anbringelse og afkast. Udvalget var sammensat af en menighedsrepræsentant fra hvert af stiftets provstier.

De første forsøg med stiftsråd blev etableret i 2002/2003. Her søgte to stifter således kirkeministe- ren om dispensation til i en forsøgsperiode at nedsætte et stiftsråd i stedet for stiftsudvalget vedrørende øko- nomi. Formålet med forsøgsordningen var at udvide kompetencerne for de lovfæstede stiftsudvalg vedrø- rende økonomi og derved give menighedsrepræsen- tanterne mulighed for at få indflydelse på det lokale kirkelige liv i stiftet, herunder på forvaltningen af stiftsmidlerne. Samtidig inkluderedes nogle gejstlige medlemmer, således at rådet ikke som stiftsudvalg vedrørende økonomi alene bestod af biskoppen og valgte menighedsrepræsentanter.

Stiftsrådene blev i første omgang nedsat indtil næ- ste valg til stiftsudvalget vedrørende økonomi primo 2005. Derefter søgte de stifter, der havde stiftsråd, om forlængelse af stiftsrådsforsøget, mens yderligere fem stifter nedsatte et stiftsråd efter dispensation fra kirke- ministeren.

Viborg Stift valgte dog samtidig at beholde et stifts- udvalg vedrørende økonomi og benævnte stiftsrådet »stiftsbestyrelse«.

Fyens Stift valgte at lade det mellemkirkelige stifts- udvalg indgå som en del af stiftsrådsforsøget, således at det mellemkirkelige stiftsudvalg blev nedlagt som selvstændigt udvalg.

Det Mellemkirkelige Råd blev oprettet ved lov i 1989, og i loven blev det bestemt, at kirkeministeren skulle fastsætte nærmere regler om folkekirkens delta- gelse i mellemkirkeligt arbejde. Kirkeministeriet ud- arbejdede på denne baggrund en bekendtgørelse om folkekirkens deltagelse i mellemkirkeligt arbejde,

hvoraf bl.a. fremgik, at der i hvert stift skulle nedsættes et udvalg, der på lokalt plan skulle forberede og tilrettelægge det mellemkirkelige arbejde i stiftet. Derudover skulle udvalget vælge en repræsentant til Det Mellemkirkelige Råd, som varetog folkekirkens mellemkirkelige forbindelser på landsplan. Udvalget bestod af stiftets biskop samt 6 valgte medlemmer, 4 læge og 2 gejstlige, der blev valgt af stiftets menighedsråd for fire år ad gangen.

Ligesom opgaveporteføljen varierede fra stift til stift, varierede stiftsrådenes sammensætning ligeledes. Rådene havde således meget forskellig størrelse (fra 6 til 26 medlemmer), ligesom sammensætningen, herunder forholdet mellem gejstlige og læge medlemmer, varierede. Der blev anvendt forskellige valgprincipper såvel for læge som for gejstlige medlemmer.

Ved lov nr. 1566 af 20. december 2006 blev forvaltningsopgaven og dermed beslutningskompetencen vedrørende de folkekirkelige kapitaler flyttet fra stiftsøvrigheden til stiftsudvalget vedrørende økonomi.

Med vedtagelsen af lov nr. 531 af 6. juni 2007 blev stiftsudvalget vedrørende økonomis kompetencer yderligere udvidet, idet loven gav mulighed for, at stiftsudvalget vedrørende økonomi kunne udskrive et bindende bidrag fra kirkekasserne på op til 1 pct. af den lokale ligning til finansiering af nærmere beskrevne aktiviteter indenfor stiftet. Ved samme lejlighed blev indført en bestemmelse, hvorefter stiftets biskop var født medlem af stiftsudvalget vedrørende økonomi. Udvalget bestod herefter af stiftets biskop samt en valgt menighedsrepræsentant fra hvert af stiftets provstier.

Med disse ændringer af lov om folkekirkens økonomi har stiftsudvalget vedrørende økonomi i de stifter, hvor der ikke er forsøg med stiftsråd, tilnærmet sig stiftsrådsforsøgene og på visse områder overhalet disse med hensyn til kompetencer. Det gælder forvaltningen af stiftsmidlerne og udskrivningen af det nye stiftsbidrag. Som følge heraf er dispensationerne vedrørende stiftsrådsforsøgene blevet tilpasset, så de også omfatter disse kompetencer.

3. Styregruppens anbefalinger

Styregruppen fremkommer i betænkning 1495/2008 med en række anbefalinger til et permanent stiftsråds sammensætning og opgaver.

Styregruppen understreger først og fremmest, at stiftsrådets primære opgave ikke er at virke som et forvaltningsorgan. Stiftsrådets opgave består derimod efter styregruppens opfattelse i at understøtte det lokale kirkelige liv i stiftet. Styregruppen påpeger, at de

overordnede områder for denne opgave allerede er beskrevet gennem anvendelsesområderne for det bindende stiftsbidrag. Stiftsrådets kerneopgaver er herefter:

- Kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster.
- Formidling af kristendom.
- Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Det er styregruppens opfattelse, at en central opgave for stiftsrådet herefter bør være at træffe beslutning om størrelsen af stiftsbidraget og om anvendelsen heraf.

Der er i styregruppen uenighed om, hvorvidt udskrivningen af det bindende stiftsbidrag skal varetages af det samlede stiftsråd eller alene af rådets valgte menighedsrepræsentanter. Et mindretal i styregruppen gør således gældende, at kun biskoppen og de valgte menighedsrepræsentanter skal have stemmeret i forhold til udskrivningen af stiftsbidraget, da alene de er repræsentanter for dem, der i øvrigt har ansvaret for den lokale ligning. Flertallet i styregruppen anbefaler, at de gejstlige medlemmer og de valgte menighedsrepræsentanter er ligeværdige medlemmer af stiftsrådet, og at alle har stemmeret – også vedrørende stiftsbidraget. Flertallet i styregruppen er således af den opfattelse, at stiftsrådet vil fungere bedst og opnå de bedste resultater, hvis alle er ligeværdige medlemmer, og derved føler de samme forpligtelser og det samme ejerskab i forhold til stiftsrådets arbejde. Det understreges desuden af flertallet, at sammensætningen af stiftsrådet forventes at blive sådan, at de valgte menighedsrepræsentanter udgør et klart flertal i rådet.

En anden opgave, som i dag varetages af stiftsudvalget vedrørende økonomi, er forvaltningen af stiftsmidlerne – det vil sige forvaltning af midler, der tilhører kirke- og præstegårdskasserne. Det er styregruppens anbefaling, at denne opgave ligeledes skal varetages af det permanente stiftsråd. Styregruppen understreger, at der i forarbejderne til den gældende lovgivning er lagt vægt på, at midlerne skal administreres af repræsentanter for kapitalejerne. Under hensyn til ønsket om en enkel struktur og et stiftsråd, hvor alle er ligeværdige medlemmer, anbefaler styregruppen imidlertid, at kompetencen på området henlægges til det samlede stiftsråd.

Styregruppen anbefaler endvidere, at stiftsrådet får en generel kompetence til at nedsætte andre stiftsudvalg og finansiere disses virke inden for rammerne af stiftsbidraget. Styregruppen anbefaler i forlængelse heraf på baggrund af erfaringer fra Fyens Stift, at re-

gulingen vedrørende det mellemkirkelige stiftsudvalg ophæves, og at det herefter er op til det enkelte stiftsråd, hvorledes det mellemkirkelige arbejde på stiftsniveau skal organiseres. Stiftsrådet kan i henhold til styregruppens anbefaling enten beslutte selv at varetage det mellemkirkelige arbejde eller overlade det til et selvstændigt udvalg.

Styregruppen bemærker, at evalueringen af stiftsrådsforsøgene har vist, at stiftsrådsmedlemmerne opfatter rådgivning af biskoppen som stiftsrådets væsentligste opgave. Rådgivningen kan vedrøre emner som større ændringer af pastoratinddelingen, normering af præstestillinger mv. Styregruppen anbefaler, at et permanent stiftsråd alene skal kunne rådgive biskoppen på disse områder, men ikke besidde egentlige kompetencer. Styregruppen begrundet anbefalingen med, at stiftsrådet ikke skal fremstå som et overmæghedsråd eller skabe tvivl om kompetencefordelingen i stiftet

Styregruppen anbefaler, at stiftsrådene får en relativt bred sammensætning, således at de består af stiftets biskop, en menighedsrepræsentant fra hvert provsti, en provst og to præster.

For så vidt angår de valgte menighedsrepræsentanter anføres det, at det forhold, at hvert medlem har tilknytning til et provsti, vil sikre dem et naturligt bagland, som de kan rapportere tilbage til og viderebringe synspunkter fra til rådets drøftelser. Det understreges dog samtidig, at menighedsrepræsentanterne ikke skal være bundet af nogen form for mandat fra deres provsti.

Styregruppen påpeger, at evalueringen af de hidtidige erfaringer med stiftsråd tyder på, at det er nødvendigt med en talmæssig overvægt af læge medlemmer i stiftsrådet, hvis de valgte menighedsrepræsentanter skal have mulighed for at gøre deres synspunkter gældende.

Styregruppen anbefaler derfor, at der gøres en udtagelse, for så vidt angår de valgte menighedsrepræsentanter i Lolland-Falster Stift, således at der her vælges to menighedsrepræsentanter fra hvert provsti. Baggrunden herfor er, at der i Lolland-Falsters Stift, som følge af en ændring af provstigrænserne, som trådte i kraft den 1. januar 2007, alene er 4 provstier. Hvis der herefter alene kunne vælges en menighedsrepræsentant fra hvert provsti, ville de gejstlige medlemmer af stiftsrådet komme i flertal.

Styregruppen anbefaler, at alle valgte menighedsrådsmedlemmer skal være valgbar til stiftsrådet. Valgret har alle menighedsrådsmedlemmer.

Styregruppen anbefaler som anført, at rådet ud over biskoppen og menighedsrepræsentanterne består af en

provst og to præster. Styregruppen bemærker i denne forbindelse, at en sådan repræsentation ikke er en nødvendighed for stiftsrådets legitimitet i forhold de opgaver, som styregruppen anbefaler overladt til stiftsrådet. Styregruppen finder imidlertid, at præsternes sagskundskab og konkrete erfaring kan gøre nytte i stiftsrådet, når det drejer sig om stiftsrådets understøttelse af den lokale kirkelige virksomhed gennem tiltag inden for f.eks. kirkelig undervisning, diakoni etc. Ligeledes finder styregruppen, at præsterne kan bidrage til teologiske refleksion i relation til rådets drøftelser. Tilsvarende finder styregruppen, at det kan være nyttigt at have en provst med om bordet, blandt andet for at sikre, at der er fokus på konsekvenserne for den lokale økonomi.

I relation til valget af de gejstlige repræsentanter foreslår styregruppen, at valget foretages for eksempel i tilknytning til et stiftspræstestævne for at sikre en høj valgdeltagelse.

Styregruppen anbefaler, at stiftsrådet kan vælge sin formand blandt alle rådets medlemmer.

Styregruppen anbefaler endvidere, at biskoppen, uanset hvem der vælges som formand, er forretningsfører for stiftsrådet. Baggrunden herfor er, at biskoppen i dagligdagen har den umiddelbare rådighed over stiftsadministrationen. Indholdet af hvervet som forretningsfører er i henhold til styregruppens anbefaling, at stiftsadministrationens forberedelse af stiftsrådets møder og udmøntning af stiftsrådets beslutninger sker under forretningsførerens (biskoppens) ledelse.

Styregruppen finder ikke grundlag for, at domprovsten skal være født medlem af stiftsrådet.

Ligeledes mener styregruppen ikke, at der er grund til, at stiftamtmanden er født medlem af stiftsrådet, da stiftsrådet netop ikke primært er et forvaltningsorgan.

4. Kirkeministeriets overvejelser

4.1. Sogn og menighedsråd

Kirkeministeriet har på baggrund af betænkning 1495/2008 noteret sig, at der i folkekirken - både i sognemenighederne og blandt de gejstlige - er bred opbakning til, at der indføres lovgivning om etablering af permanente stiftsråd. Evalueringen har således påvist en generel enighed om, at der er behov for et organ på stiftsniveau, hvor præster og menighedsrepræsentanter kan føre dialog med biskoppen om emner af interesse for stiftets sogne som helhed. Ligeledes har evalueringen vist, at stiftsrådsforsøgene har bidraget til en bedre sammenhæng i stifterne, idet stiftsrådet som demokratisk valgt organ har medvirket til at føre menighedsrådene tættere på stiftet. Dette har givet

sognemenighederne mulighed for på tværs af stiftet at etablere samarbejder om diverse kirkelige aktiviteter.

Kirkeministeriet kan på denne baggrund tiltræde styregruppens anbefaling om etablering af stiftsråd i alle landets stifter. Etablering af permanente stiftsråd er efter ministeriets opfattelse helt i overensstemmelse med det folkekirkelige grundsyn, hvorefter det kirkelige embede og valgte lægfolk skal samarbejde for at skabe gode vilkår for den kristne menigheds liv og vækst, først og fremmest i sognene, men også på provsti- og stiftsniveau.

Evalueringsprocessen i de enkelte stifter har vist, at det de fleste steder er opfattelsen, at et permanent stiftsråd ikke skal tillægges væsentlig flere besluttede kompetencer, end det har i dag. Der er således bred enighed om, at stiftsrådet ikke må udvikle sig til et overmenighedsråd. Dette betyder, at stiftsrådet først og fremmest skal varetage forvaltningen af stiftsmidlerne og udskrivningen af det bindende stiftsbidrag.

Stiftsrådets anden store opgave er ifølge evalueringen at understøtte det lokale kirkelige liv i stiftet. Ministeriet skal i denne anledning understrege, at stiftsrådet netop skal koncentrere sig om at understøtte projekter til gavn for stiftets sogne. Stiftsrådet skal således ikke fratage sognene deres position som den væsentligste ramme for det kirkelige liv, men derimod virke som et supplement hertil og skabe mulighed for at de sogne, der ønsker det, kan samarbejde på relevante områder og hjælpe hinanden.

I forlængelse heraf skal det ligeledes understreges, at stiftsrådet ligeså lidt som det må udvikle sig til et overmenighedsråd må udvikle sig til et politisk organ. Stiftsråd skal alene være til gavn for stiftets sogne og virke indenfor stiftets geografiske område.

4.2. Stiftsrådets opgaver

Kirkeministeriet kan, på baggrund af den massive opbakning, som under evalueringsprocessen er fremkommet fra både gejstlige og lægfolk, tiltræde styregruppens anbefalinger for så vidt angår hvilke kompetencer, et permanent stiftsråd skal tillægges.

Ministeriet kan tilslutte sig styregruppens anbefaling, hvorefter stiftsrådet får kompetence til at fastlægge stiftets udvalgsstruktur. Det skal i denne forbindelse understreges, at biskoppen fortsat også har kompetence til selv at nedsætte de udvalg, som biskoppen måtte finde hensigtsmæssige. Det gælder dog fortsat, at såfremt disse udvalg skal finansieres af stiftsbidraget, da må det ske inden for de rammer, der gælder for anvendelsen af stiftsbidraget.

Ministeriet er enig i, at stiftsrådet skal overtage organiseringen af det mellemkirkelige arbejde på stifts-

niveau, og at det herefter er op til det enkelte stift, hvorvidt stiftsrådet selv vil varetage det mellemkirkelige arbejde – herunder udpegningsen af en repræsentant til Det Mellemkirkelige Råd - eller lade arbejdet fortsætte i et selvstændigt udvalg. Det er Kirkeministeriets opfattelse, at denne ændrede organisering vil betyde en styrkelse af det mellemkirkelige arbejde på stiftsniveau.

Kirkeministeriet finder i denne forbindelse, at det bør præciseres, at det bindende stiftsbidrag fortsat ikke kan benyttes til mellemkirkeligt arbejde udenfor stiftet, selvom stiftsrådet fremover måtte overtage ansvaret både for det mellemkirkelige arbejde og udskrivningen af det bindende stiftsbidrag. I overensstemmelse med gældende ret kan det bindende stiftsbidrag således også fremover alene benyttes til finansiering af kirkelige aktiviteter i stiftet, herunder også aktiviteter af mellemkirkelig karakter. Derimod kan stiftsbidraget ikke finansiere mellemkirkelige aktiviteter uden for stiftets grænser, med mindre den givne aktivitet konkret kan siges at bidrage til det kirkelige liv i stiftet.

4.3. Stiftsrådets sammensætning

Kirkeministeriet kan overordnet tiltræde styregruppens anbefalinger om stiftsrådets sammensætning.

Kirkeministeriet finder dog, at domprovsten tillige med biskoppen skal være født medlem af stiftsrådet. Kirkeministeriet lægger vægt på, at domprovsten er biskoppens stedfortræder, og at det derfor er af væsentlig betydning, at domprovsten har indgående kendskab til stiftsrådets arbejdsform, således at domprovsten bedst muligt kan erstatte biskoppen om nødvendigt.

Kirkeministeriet finder endvidere i modsætning til styregruppen, at enhver, der opfylder betingelserne for at kunne vælges til medlem af et menighedsråd i provstiet, skal være valgbar til stiftsrådet som menighedsrepræsentant. Sådanne regler vil sidestille stiftsrådene med provstiudvalgene, hvad angår valgbarhedsbetingelserne og sikre, at kvalificerede og engagerede kandidater - f.eks. tidligere menighedsrådsmedlemmer - ikke bliver udelukket fra stiftsrådet, blot fordi de ikke er medlemmer af et menighedsråd.

På et bispesamråd er det blevet påpeget, at valgte menighedsrepræsentanter, som ikke tillige er medlemmer af et menighedsråd, ikke har underskrevet en erklæring svarende til erklæringen i menighedsrådslovens § 7. På denne baggrund finder Kirkeministeriet, at der skal tilføjes en bestemmelse i lovforslaget, hvorefter nyvalgte stiftsrådsmedlemmer, som ikke tidligere har afgivet en erklæring i medfør af § 7 i lov

om menighedsråd, skal afgive en sådan erklæring. Herved sikres det, at alle stiftsrådsmedlemmer er forpligtet til på det samme grundlag for at ville arbejde for at byde gode vilkår for folkekirkens liv og vækst.

Som en konsekvens heraf indsættes endvidere i lovforslaget en tilsvarende bestemmelse vedrørende nyvalgte medlemmer af provstiudvalg.

I modsætning til styregruppen fandt Kirkeministeriet, at formandskabet for stiftsrådet skulle varetages af biskoppen for at sikre en entydig kirkeledelse i stiftet. Lovforslaget, som blev sendt i høring som opfølgning på betænkning 1495/2008, havde derfor biskoppen som født formand for stiftsrådet. I høringsprocessen blev der imidlertid udtrykt stor modstand mod dette synspunkt. Et klart flertal blandt høringsparterne udtrykte således ønske om, at biskoppen ikke skal være født formand for stiftsrådet, da stiftsrådet bl.a. skal være et rådgivende organ for biskoppen, og denne derfor ikke bør lede et organ, som skal tjene som rådgiver af biskoppen selv.

På denne baggrund har ministeriet ændret lovforslaget således, at formanden for stiftsrådet vælges blandt de valgte menighedsrepræsentanter, mens biskoppen fortsat er forretningsfører for stiftsrådet. Baggrunden for, at alene menighedsrepræsentanterne kan vælges som formand for stiftsrådet, er, at det efter ministeriets opfattelse er den mest hensigtsmæssige løsning, når så massivt et flertal af høringsparterne ikke finder, at biskoppen skal varetage formandskabet. En formand valgt blandt menighedsrepræsentanterne vil desuden efter Kirkeministeriets opfattelse give den bedste sikkerhed for, at der ikke skabes uklarhed om den kirkelige ledelse i stiftet, når ikke biskoppen skal varetage formandskabet.

5. Evaluering

Det er afgørende for Kirkeministeriet, at stiftsrådenes sammensætning og kompetencer vedbliver med at være i overensstemmelse med folkekirkens ønsker, og at det sikres, at dette nye organ bidrager til sognemighedernes liv og vækst. Kirkeministeren vil derfor

fremsætte forslag om revision af loven i 2012-2013. Hermed sikres, at stiftsrådenes funktion og indhold fortsat er i overensstemmelse med de folkekirkelige ønsker og behov.

6. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

7. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

8. De administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

9. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder mv.

Et lovudkast har været sendt i høring hos følgende myndigheder, organisationer mv.:

Samtlige biskopper og stiftsøvrigheder, samtlige stiftsråd, samtlige stiftsudvalg vedrørende økonomi, samtlige provstiudvalg, samtlige menighedsråd, Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, regionsdirektørerne, Danmarks Kordegneforening, Danmarks Kirketjenerforening, Dansk Kirkemusiker Forening, Dansk Organisk og Kantor Samfund, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Forbundet af Kirke- og kirkegårdsansatte, Foreningen af Præliminære Organister, Folkekirkens Uddannelsesinstitutioner, Kirke-musikskolerne og Det mellemkirkelige Råd.

F. t. l. vedr. folkekirkens økonomi

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1 (Lov om folkekirkens økonomi § 17 b)

Bestemmelsen fastsætter, at nyvalgte medlemmer af provstiudvalg, som ikke tidligere har afgivet en erklæring i medfør af § 7 i lov om menighedsråd, på rådets konstituerende møde skal afgive en sådan erklæring. Ordlyden, af erklæringen i medfør af menighedsrådslovens § 7, er som følger:

»Jeg erklærer hermed på ære og samvittighed at vilde udføre det mig betroede hverv i troskab mod den danske evangelisk-lutherske folkekirke, så at den kan byde gode vilkår for den kristne menigheds liv og vækst«.

Til nr. 2 (Lov om folkekirkens økonomi §§ 23-23 a)

Med bestemmelserne indsættes et nyt kapitel 5 a i lov om folkekirkens økonomi, som erstatter de nugældende regler i økonomilovens §§ 23-23 a.

I den foreslåede § 23 fastsættes stiftsrådenes sammensætning og organisation. Det følger således heraf, at stiftsrådet består af stiftets biskop og domprovst som fødte medlemmer og desuden 1 valgt menighedsrepræsentant fra hvert provsti, 1 provst valgt blandt stiftets provster og 2 præster valgt blandt stiftets præster. For så vidt angår Lolland-Falsters Stift fastslås det dog, at der her skal vælges to menighedsrepræsentanter fra hvert provsti.

Det fremgår endvidere af bestemmelsen, hvem der er valgbar som valgte repræsentanter til stiftsrådet, og hvem der har valget – både for så vidt angår de læge og de gejstlige medlemmer.

Det fastsættes, at nyvalgte medlemmer af stiftsrådet, som ikke tidligere har afgivet en erklæring i medfør af § 7 i lov om menighedsråd, på rådets konstituerende møde skal afgive en sådan erklæring.

Der gives hjemmel til kirkeministeren til at fastsætte nærmere regler om valg til stiftsråd. Denne hjemmel er alene af rent teknisk karakter og giver således kun ministeren hjemmel til at fastsætte regler om valgets afholdelse og organisering mv., således at disse meget praktiske og detailprægede regler ikke skal medtages i selve lovteksten. Det bemærkes, at reglerne om valg til de nuværende stiftsøkonomiudvalg ligeledes er reguleret i bekendtgørelsesform. Den foreslåede hjemmel er i sin anvendelsesområde begrænset til regler om valgets afholdelse mv.

Endelig foreslås det, at stiftsrådet vælger sin formand blandt rådets valgte menighedsrepræsentanter, at biskoppen er forretningsfører for stiftsrådet, at stiftsadministrationen bistår stiftsrådet med varetagelse af rådets opgaver, samt at stiftsrådet selv fastsætter sin forretningsorden.

I den foreslåede § 23 a fastsættes stiftsrådenes kompetencer. Det fremgår således, at stiftsrådene overtager det nuværende stiftsudvalg vedrørende økonomis kompetencer, for så vidt angår fastsættelsen af det bindende stiftsbidrag.

Stiftsrådet overtager ligeledes stiftsudvalget vedrørende økonomis kompetencer, for så vidt angår kapitalforvaltningen i stiftet. Stiftsrådet har således til opgave på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes kapitaler samt gravstedskapitalerne. Stiftsudvalget vedrørende økonomi er herefter nedlagt og erstattet af stiftsrådet.

Der er i lovforslaget hjemmel til, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om kapitalernes bestyrelse samt om budget, regnskab m.v. i forbindelse med administrationen af det bindende stiftsbidrag. Denne hjemmel er en videreførelse fra den gældende lovgivning.

Endelig har stiftsrådet til opgave at fastlægge stiftets udvalgsstruktur og herunder organiseringen af det mellemkirkelige arbejde på stiftsniveau. Reguleringen vedrørende de mellemkirkelige stiftsudvalg vil således blive ophævet.

Stiftsrådet står herefter for nedsættelsen af udvalgene, men disse kan bestå af såvel interne som eksterne medlemmer.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. februar 2009.

Til § 3

Bestemmelsen betyder, at loven skal revideres i folketingsåret 2012-13. Baggrunden herfor er, at stiftsrådet er et nyt demokratisk organ i folkekirken, hvorfor det vil være hensigtsmæssigt at foretage en revision efter en årrække for at undersøge, hvorledes organet fungerer – både for så vidt angår opgaver, kompetencer og sammensætning, som i forholdet til stiftets øvrige organer.

Til § 4

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde.

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om folkekirkens økonomi, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 609 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

§ 17 b. ---

§ 23. I hvert stift nedsættes et stiftsudvalg ved- rørende økonomi til på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes øvrige kapitaler. Gravstedskapitaler (engangsvederlag for gravstedsvedligeholdelse) udbetales til kir- kekasserne efter et serieprincip. Kirkeministeren kan fastsætte nærmere regler om kapitalernes bestyrelse.

Stk. 2. Stiftsudvalget vedrørende økonomi af- lægger regnskab for de i stk. 1 nævnte kapitaler efter bestemmelser fastsat af kirkeministeren.

Stk. 3. Udgifterne til bestyrelse af de i stk. 1 nævnte kapitaler afholdes efter kirkeministerens bestemmelse af de indtægter, der er forbundet med kapitalforvaltningen.

Stk. 4. Stiftsudvalget vedrørende økonomi er beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Beslutninger træffes ved stemmeflertal.

1. I § 17 b indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

»*Stk. 2* På det første provstiudvalgsmøde efter nyvalg afgiver de menighedsrepræsentanter, som ikke tidligere har afgivet en erklæring som foreskrevet i § 7 i lov om menighedsråd, en så- dan erklæring.«

Stk. 2-8 bliver herefter stk. 3-9.

2. §§ 23-23 a affattes således:

§ 23. I hvert stift nedsættes et stiftsråd. Stifts- rådet består af stiftets biskop, stiftets domprovst, 1 repræsentant for stiftets provster, 2 repræsen- tanter for stiftets præster samt 1 menighedsre- præsentant fra hvert provsti. Uanset bestemmel- sen i 1. pkt. vælges i Lolland-Falster Stift 2 me- nighedsrepræsentanter fra hvert provsti.

Stk. 2. Valgbar til stiftsrådet som menigheds- repræsentant er enhver, der opfylder betingelser- ne for at kunne vælges til medlem af et menig- hedsråd i provstiet. Valgret har de samme, som har valgret til provstiudvalg, med undtagelse af repræsentanter for valgmenigheder.

Stk. 3. Valgbar til stiftsrådet som repræsentant for provsterne er alle provster ansat i stiftet bort- set fra domprovsten. Valgret har alle provster ansat i stiftet.

Stk. 4. Valgbar til stiftsrådet som repræsentant for præsterne er alle præster ansat i stiftet. Valg- ret har alle præster ansat i stiftet.

Gældende formulering

Stk. 5. Stiftsadministrationen bistår stiftsudvalget vedrørende økonomi med varetagelsen af udvalgets opgaver efter udvalgets nærmere bestemmelse.

Stk. 6. Valgret til stiftsudvalget vedrørende økonomi har de samme, som har valgret til provstiudvalg, med undtagelse af repræsentanter for valgmenigheder.

Stk. 7. Valgbare til stiftsudvalget vedrørende økonomi er de valgte medlemmer af provstiets menighedsråd. Stiftets biskop er født medlem af stiftsudvalget vedrørende økonomi.

Stk. 8. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om udvalgets sammensætning.

§ 23 a. Stiftsudvalget vedrørende økonomi kan af hensyn til det kirkelige liv træffe beslutning om at udskrive et bindende bidrag fra kirkekasserne til finansiering af aktiviteter i stiftet. Bidraget kan ikke overstige 1 pct. af den lokale ligning i de enkelte ligningsområder i stiftet.

Stk. 2. Bidraget anvendes efter stiftsudvalgets beslutning og kan bruges til følgende aktiviteter:

- 1) Kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster.
- 2) Formidling af kristendom.
- 3) Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Stk. 3. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om budget, regnskab og revision m.v. af det bindende bidrag.

Lovforslaget

Stk. 5. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om valg til stiftsrådet, herunder om valgets organisering, gennemførelse m.v.

Stk. 6. På det første stiftsrådsmøde efter nyvalg afgiver de menighedsrepræsentanter, som ikke tidligere har afgivet en erklæring som foreskrevet i § 7 i lov om menighedsråd, en sådan erklæring.

Stk. 7. Stiftsrådet er beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne er til stede. Beslutninger træffes ved stemmeflertal.

Stk. 8. Stiftsrådet vælger sin formand blandt menighedsrepræsentanterne.

Stk. 9. Biskoppen er forretningsfører for stiftsrådet.

Stk. 10. Stiftsadministrationen bistår stiftsrådet med varetagelsen af rådets opgaver.

Stk. 11. Stiftsrådet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 23 a. Stiftsrådet kan af hensyn til det kirkelige liv træffe beslutning om at udskrive et bindende bidrag fra kirkekasserne til finansiering af aktiviteter i stiftet. Bidraget kan ikke overstige 1 pct. af den lokale ligning i de enkelte ligningsområder i stiftet.

Stk. 2. Bidraget anvendes efter stiftsrådets beslutning og kan bruges til følgende aktiviteter:

- 1) Kommunikation mellem stiftet, menighedsråd og præster.
- 2) Formidling af kristendom.
- 3) Udviklingsprojekter inden for undervisning, diakoni, IT, medier, kirkemusik og lignende, herunder analyser til forberedelse af sådanne projekter.

Stk. 3. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om det bindende bidrag for så vidt angår budget, regnskab m.v.

Stk. 4. Stiftsrådet har til opgave på menighedsrådenes vegne at bestyre kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Gravstedskapitaler udbetales til kirkekasserne efter et serieprincip.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 5. Kirkeministeren fastsætter nærmere regler om kapitalernes bestyrelse, herunder om stiftsrådets aflæggelse af regnskab m.v. Udgifterne til bestyrelse af kapitalerne afholdes efter kirkeministerens bestemmelse af de indtægter, der er forbundet med kapitalforvaltningen.

Stk. 6. Stiftsrådet fastlægger stiftets udvalgsstruktur og bestemmer herunder, hvorvidt der skal nedsættes et særskilt udvalg til varetagelse af det mellemkirkelige arbejde på stiftsniveau.«

Til lovforslag nr. L 58. Skriftlig fremsættelse (13. november 2008)

Kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi. (Etablering af permanente stiftsråd).

(Lovforslag nr. L 58).

Formålet med lovforslaget er at skabe hjemmel til etablering af permanente stiftsråd i samtlige af folkekirkens stifter. Lovforslaget fastsætter stiftsrådernes kompetencer og sammensætning.

Det følger af lovforslaget, at stiftsrådene overtager det nuværende stiftsudvalg vedrørende økonomis kompetencer, for så vidt angår fastsættelsen af det bindende stiftsbidrag. Stiftsrådet overtager ligeledes stiftsudvalget vedrørende økonomis kompetencer, for så vidt angår kapitalforvaltningen i stiftet. Stiftsrådet får endvidere til opgave at fastlægge stiftets udvalgsstruktur - herunder organiseringen af det mellemkirkelige arbejde på stiftsniveau. Reguleringen vedrørende de mellemkirkelige stiftsudvalg vil således blive ophævet. Endelig er det stiftsrådets opgave at rådgive biskoppen og understøtte denne i arbejdet for det lokale kirkelige liv i stiftet. Stiftsrådet skal i denne forbindelse koncentrere sig om at understøtte projekter til gavn for stiftets sogne. Stiftsrådet skal således ikke fratage sognene deres position som den væsentligste ramme for det kirkelige liv eller fremstå som et »overmenighedsråd«.

Stiftsrådet sammensættes af stiftets biskop og domprovst som fødte medlemmer og desuden 1 valgt menighedsrepræsentant fra hvert provsti (i Lolland-Falster Stift vælges dog 2 menighedsrepræsentanter fra hvert provsti), 1 provst valgt blandt stiftets provster og 2 præster valgt blandt stiftets præster. Stiftsrådet vælger sin formand

blandt rådets valgte menighedsrepræsentanter, mens biskoppen er forretningsfører for stiftsrådet. Der indføres en bestemmelse om, at nyvalgte stiftsrådsmedlemmer, som ikke tidligere har afgivet en erklæring i medfør af § 7 i lov om menighedsråd, skal afgive en sådan erklæring. Som en konsekvens heraf indsættes en lignende bestemmelse vedrørende nyvalgte medlemmer af provstiudvalg.

Baggrunden for lovforslaget er, at der siden 2002 har været forsøg med stiftsråd i størstedelen af landets stifter. Initiativet til nedsættelsen af stiftsrådene er primært kommet fra biskoppen i det enkelte stift. Begrundelsen for nedsættelsen af stiftsrådet var de fleste steder et ønske fra biskoppen om at bidrage til en demokratisering af de lovfæstede stiftsudvalg vedrørende økonomi - herunder et ønske om at inddrage udvalget på en række nye områder af betydning for det lokale kirkelige liv.

Af regeringsgrundlaget »Nye mål« fra februar 2005 fremgik, at regeringen inden udgangen af 2007 ville foretage en evaluering af de igangværende forsøg med stiftsråd og på denne baggrund tage stilling til, om stiftsrådene skulle gøres permanente.

På denne baggrund nedsatte Kirkeministeriet i foråret 2007 en styregruppe, som skulle foretage en evaluering af stiftsrådsforsøgene med henblik på at etablere et grundlag, hvorpå der kunne træffes politisk beslutning om stiftsrådernes fremtid.

På baggrund af evalueringen udarbejdede styregruppen betænkning 1495/2008 - »Evaluering af forsøg med stiftsråd«. Styregruppen konkluderede i betænkningen, at stiftsrådene bør indføres i samtlige landets stifter, og kom med en række anbefalinger til stiftsrådernes sammensætning, organisering og opgaveportefølje. Det er denne

betænkning, som danner baggrund for dette lovforslag.

Det bemærkes at lovforslaget har været i høring, hvor interessenter har haft mulighed for at give deres mening til kende i perioden 25. juni til 1. september 2008.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de bemærkninger, der ledsager det, skal jeg indstille dette til velvillig behandling i det høje Ting.